

RASMUS LØLAND (1861 - 1907)

Rasmus Løland ble født i Ryfylke, og han kan i prinsippet betegnes som hjemstavnsdikter. Med bakgrunn i sin dårlige helse, dårlige nerver og dårlige selvtilitt hadde han alle muligheter for å skildre dem som falt utenfor i det "harmoniske" bygdesamfunnet, de som ble holdt nede av fattigdom, de sky og ensomme. Men selv om miljøet i bøkene hans er bygda, er innholdet universelt og allmenngyldig og langt mer enn tradisjonell hjemstavnsdiktning. Og i barnebøkene – det han er mest kjent for i ettertid – forente Løland fantasi med psykologi og sosial realisme. Han var en av de første norske forfatterne som skrev på denne måten. Løland arbeidet for øvrig som journalist, kritiker og oversetter. Fra 1899 til sin død redigerte han "Norsk Barneblad", han var fast medarbeider i "Den 17de Mai" fra 1898, og han var med i nemnda som ga ut "Norske folkeskrifter".

Førsteutgavene av Lølands bøker kom i små opplag, men er likevel relativt ofte å finne i antikvariater. De er imidlertid sjelden i særlig pen stand, og de er svært ofte bundet i privatbind ettersom de aller fleste bare utkom heftet. Innbundet med omslag bør derfor de eldste i dag koste minst kr. 500.

Av litteratur om Løland nevner vi Ove Bakken: "Rasmus Løland", 1938, Olav Middtun: "Rasmus Løland", 1961 og Gunvor Risas bidrag i "Den norske barnelitteraturen gjennom 200 år", 1981. [Martin Nag utga selvbiografien til Rasmus Løland på Samlaget i 1980. I tillegg har Ernst Berge Drange skrevet boken "Rasmus Løland. Barnebokpioneren frå Ryfylke".](#)

Det er motstridende opplysninger i kildematerialet når det gjelder Lølands førsteutgaver. Det meste av produksjonen har vi imidlertid vært i stand til å kontrollere ved selvsyn, så oversikten burde være nokså korrekt.

RASMUS LØLANDS FØRSTEUTGAVER:

- 1891: Folkeliv. Bergen. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1892: Paa sjølvstyr. Forteljning. Bergen. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1892: Ungar. Forteljningar. Bergen. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1892: Skuld. Forteljning. Bergen. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1893: Skattegravaren. Forteljning. Bergen. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1894: Kor vart det av jola? Barneforteljning. Bergen/Kristiania. Mons Litréré.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: Blodstyng og andre sogor. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: Gamle ungarar. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: I klemma. Farce i to akter. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1895: "Aandelige Klenodier". Spelstykke i tri akter. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, kalligrafert. *
- 1896: Emne. Sogor. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk. Skal også finnes i forlagsbind.

- 1896: Stevleik. Skrivi til stemnet for Rogalands ungdomslag. [14 sider]. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk. Er også sett i noe som kan være et forlagsbind.
- 1896: Nervesliten. Forteljing. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: Hugtekne. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk. Kartonasjebind, (lesesirkelbind?).
Det foreligger to særtrykk fra Hugtekne: Huskatten. Ei jolesoga, 1897, (1898 på omslaget), og Naar vanlukka er ute. Forteljing, 1897.
Innbinding: Omslag.
- 1897: (Naar vanlukka er ute. Forteljing. (Særtrykk av "Hugtekne"). Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk – Se Hugtekne ovenfor.)
- 1897: Smaagutar. Sogor. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: Ungdomsminne. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: Trollspel. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. *
- 1897: Daudingehandi. Drama. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1897: (Huskatten. Ei jolesoga. (Særtrykk av "Hugtekne"). Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk. Er også sett i blankt omslag – Se Hugtekne ovenfor.)
- 1898: Hans og Margreta. Ei saga. Bertrand Jensen. (Trykt før – stod i Lauvduskar VI, 1887, uten forfatternavn).
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1898: Jordvend. Segn og æventyr. Bertrand Jensen.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1899: Mannen som skulde stella heime. Spelstykke. "Den 17de Mai"/ Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1900: Det store nashorne. Minne fraa gutedagane. Det norske Samlaget.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1901: Ute og heime. Sogor. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1902: Aasmund Aarak. Soga. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1904: Umskifte. Norli.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1905: [-] Norsk eventyrbok. Etter oppskrifter paa folkemaalet. Utgjevne av Det norske Samlaget ved Rasmus Løland.
Innbinding: Omslag, typografisk.

1906: Kvitebjørnen. Sogor. Med teikningar av Otto Valstad. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Kartonasje.

Etter Lølands død er utgitt:

1908: Paa skuggesida. Forteljingar. (+) Arne Garborg: Eit ettermæle. Det norske samlaget.
Innbinding: Omslag, typografisk.*
Side III-XXXI i boken har i innholdsfortegnelsen betegnelsen "Rasmus Løland (ved Arne Garborg)".

1910: Hundrad aar. Forteljingar. (Etterlate arbeid). Det norske samlaget.
Innbinding: Omslag, typografisk.